

KORXONALARDA SHAXSIY MA'LUMOTLARNI HIMOYALASH TIZIMINI O'RGANISH

Maulenova S.A.

Annotatsiya: Bu maqolada korxonalarda shaxsiy malumotlarni himoylash tizimini o'rganish, axborot xavfsizligi ishlab chiqish asoslari, axborot xavfsizligi siyosatini ishlab chiqish bosqichlari haqida.

Kalit so'zlar: AKT, himoya, axborot tizimlari, qarorlar, axborot xavfsizligi, elektron hukumat.

Jahon tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, korxonalar boshqaruv tizimini avtomatlashtirish, ular tomonidan ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar raqobatbardoshligini ta'minlash hamda ularning iqtisodiy mavqeini yuksaltirishda Yaponiya, Janubiy Koreya va Hindiston kabi mamlakatlar zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) qo'llash orqali bugunga qadar yuqori natijalarga erishishmoqda.

Mamlakatimiz iqtisodiyoti ham jadal sur'atlar bilan innovatsion rivojlanayotgan bir paytda sanoat korxonalarini tomonidan ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar raqobatdoshligini ta'minlash, ular faoliyatiga zamonaviy korporativ axborot tizimlarini joriy etish orqali boshqaruv faoliyatini samarali tashkil etish vazifasi qo'yilmoqda.

Shuni ta'kidlash lozimki, Respublikamiz korxonalarini boshqaruvida axborot tizimlaridan keng foydalanish bo'yicha bir qancha qonun va qarorlar qabul qilingan bo'lsa-da, biroq, boshqaruv jarayonlariga korporativ axborot tizimlari asosida avtomatlashtirilgan axborot tizimlari va resurslarini tashkil etish va ulardan foydalanish sohasidagi munosabatlarni tartibga solish kabi muhim masalalar dolzarbligicha qolmoqda.

Axborot xavfsizligi siyosatini joriy qilishdan maqsad nima?

Axborotni himoyalash bugungi kunda har bir korxonaning dolzarb masalasi hisoblanadi. Axborot xavfsizligi hodisalari tufayli keladigan zarar tashkilot taqdiriga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Axborot xavfsizligini ta'minlashning ko'plab usullari va sohalari mavjud. Bugungi maqolamizda tashkilotlarda axborot xavfsizligini ta'minlashning asosiy hujjati sanalmish axborot xavfsizligi hujjati to'g'risida so'z yuritiladi.

Ta'kidlaganimizdek, tashkilotda axborot xavfsizligini ta'minlashni samarali tashkil etish vositalaridan biri bu axborot xavfsizligi siyosatini joriy etishdir. Xo'sh, axborot xavfsizligi siyosati nima, u qanday joriy etiladi va joriy qilishdan maqsad nimalardan iborat?

Axborot xavfsizligi siyosatining ko'plab ta'riflari turli hujjatlarda keltirilgan, shulardan davlat organlari uchun mos keluvchi ta'rif shunday: axborot xavfsizligi siyosati – bu korxonada yoki tashkilot xodimlari axborot resurslarini himoya qilish uchun kundalik amaliyotida amal qiladigan chora-tadbirlar, qoidalar va tamoyillar to'plami.

1. Axborot xavfsizligi ishlab chiqish asoslari

Axborot xavfsizligi siyosati, birinchi navbatda, korxonada axborot xavfsizligini ta'minlashning maqsad va vazifalarini faoliyatga singdirish uchun zarurdir. Faoliyat yuritayotgan har bir xodim shuni tushunishi kerakki, xavfsizlik xodimi nafaqat ma'lumotlar chiqib ketishini tekshiruvchi, balki kompaniya xatarlarini minimallashtirish va shu sababli kompaniya rentabelligini oshirishda yordamlashuvchidir.

Yurtimizda elektron hukumatni qurish, davlat organlari faoliyatini raqamlashtirish bilan bog'liq harakatlar jadal sur'atlarda amalga oshirilmoqda. Hukumatning tegishli qarorlari va axborot xavfsizligi sohasidagi standartlarga (O'z DSt ISO/IEC 270XX) muvofiq har bir tashkilotda axborot xavfsizligi siyosatini ishlab chiqish va joriy qilinishi lozimligi yuzasidan talablar keltirilgan. Xususan, O'z DSt ISO/IEC 27002 standartining 5-bobida Axborot xavfsizligi siyosatini ishlab chiqish bo'yicha talablar belgilab qo'yilgan.

Umuman olganda, siyosat axborot tizimlari va axborot xavfsizligi vositalarini amalga oshirishda va ulardan foydalanishda, shuningdek, ma'lumot almashish va axborotni qayta ishlash operatsiyalarini bajarishda foydalanuvchilar, ma'murlar va boshqa mutaxassislarning talab qilinadigan xatti-harakatlari to'g'risida aniq tasavvur berishi kerak.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, axborot xavfsizligi bugungi kunda respublikamizning raqamli iqtisodiyotini rivojlantirishning eng muhim elementi darajasiga ko'tarilmoqda. Axborot xavfsizligi madaniyatini mamlakatning tijorat tashkilotlari va davlat tuzilmalari faoliyatining barcha sohalariga chuqur singdirmasdan bozor ishtirokchilarining elektron hamkorligini kengaytirish va yangi axborot texnologiyalaridan keng foydalanish mumkin emas. Tashkilotlarda axborot xavfsizligi madaniyatini oshirishning eng samarali vositasi bo'lgan axborot xavfsizligi siyosati zamonaviy sharoitda muhim omil bo'lib qolmoqda. Bundan tashqari, yurtimizda iqtisodiy faoliyat va davlat boshqaruvi jarayonlarining raqamlashtirilishi kuchayishi bilan axborot xavfsizligi siyosatining roli tobora oshib bormoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Asborat xavsizligi asoslari (Ma'ruzalar kursi). Toshkent – 2013.
2. I.M.Abdullaeva, D.T.Azimov. Axborat tizimlari menejmenti. O'quv qo'llanma. Toshkent – iqtisodiyot – 2019.
3. M.Q.Abdullaev. Korporativ axborat tizimlarini korxonalar boshqaruvida samarali joriy qilishning tashkiliy – iqtisodiy jihatlari. «Iqtisodiyot va innovasion texnologiyalar» ilmiy elektron jurnali № 2. 2019.
4. S.M.G'aniev, M.M.Karimov, K.A.Tashev. Asborat xavsizligi. Toshkent – 2018.
5. <http://ict.xabar.uz>
6. <http://arm.sies.uz>